

Sotavainajia löydetty Taipalosta

Taistelukentille on viime sodissa arvioitu jääneen ja kadonneen noin 13000 sotilasta. Etsintöihin on talkoovoimin osallistunut jopa 250 vapaaehtoista. Myös venäläiset etsijäryhmät toimivat ja ovat tarvittaessa yhteydessä suomalaisiin. Suomeen on vuosina 1992-2014 palautettu noin 1180:n suomalaisen sotilaan jäänteet, joista noin 340:n henkilöllisyys on varmistettu tuntolevyjen ja DNA-analyysien avulla. Tunnistamattomat sotavainajat on haudattu pääasiassa Lappeenrantaan, tänä vuonna – jo 11. kerran – 76 sankarivainajaa, tunnistetut on saatettu kotiseurakuntien hautausmaihin. Vuonna 1998 perustettu Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys valvoo ja koordinoi etsintöjä.

Sankarihautaus Lempäälässä

Kesäkuun 8. pnä 2014 siunattiin Lempäälän sankarihautaan kolme taistelukentältä löydettyä sotavainajaa: sotamies Viljo Filemon Jutila s. 23.12.1901, sotamies Rauni Engelbert Huhtala s. 27.04.1914 ja alikersantti Väinö Samuel

Mattila s. 20.08.1915, jotka kaatuivat talvisodan taistelussa Karjalan kannaksella, Kuolemajärven pitäjän Taipalon kylässä. Siunauksen toimitti sotilaspastori Kari Mannermaa, avustajana kirkkoherra Mikko Oikarinen. Kirkkoupseerina ja puolustusvoimien edustajana toimi kapteeni Matti Käkelä.

Lempäälän miehet talvisotaan

JR 17 oli armeijan liikekannallepanossa kokoonpantu Hämeen ja Satakunnan miehistä. Rykmentin toisen pataljoonan 4. komppania, johon kentältä löydetyt vainajat kuuluivat, perustettiin Lempäälässä syksyllä 1939. Talvisodan edellä rykmentti sijoitettiin päämajan reservinä Kaipiainen alueelle, mutta jo joulukuun 5. pnä se sai käskyn siirtyä Viipurin kaakkoispuolelle ja 20.12.39 se alistettiin Kannaksen armeijalle. Rykmentin ensimmäinen sotatoimi oli osallistua toisen armeijakunnan 23.12.39 pääpuolustuslinjalla tekemään laajamittaiseen vastahyökkäykseen Summajoella, Karjalan kannaksella.

Hyökkäyskäsken mukaan tuli eversti K. Heiskanen komentaman JR 17:n tuhota vihollinen ja edetä Karhulan pohjoispuolelta kaakkoon Summajoen ja Työppölänjoen välisellä alueella tavoitteena Ryysysilta ja Iivanalan-Mellolan kukkulat Kaukjärvellä.

Lainaus Talvisodan historia 2, s.72: "JR 17:n joukot lähtivät klo 6.30 etenemään edellisenä iltana piikkilankaesteisiin tehtyjen aukkojen kautta. Taistelukosketus viholliseen saatiin Summajoen ylityksen jälkeen Murronkallion lounaispuolella olevalla metsäkannaksella, kun rykmentin saumaosastoksi vasemmalle sivustalle määrätty komppania pyrki ottamaan yhteyttä 5. D:n asettamaan saumaosastoon. Murronkallio todettiin tällöin yllättävän vahvan vihollisosaston miehittäväksi. Eversti Heiskanen suuntasi reservinä olleen kapteeni J Hakasen komentaman III pataljoonan hyökkäykseen Murronkalliota vastaan, mutta pataljoonan hajanainen yritys lyötiin klo kymmenen takaisin."

Eversti Heiskanen sai vielä rykmentin avuksi kapteeni E. Oksasen komentaman ensimmäisen

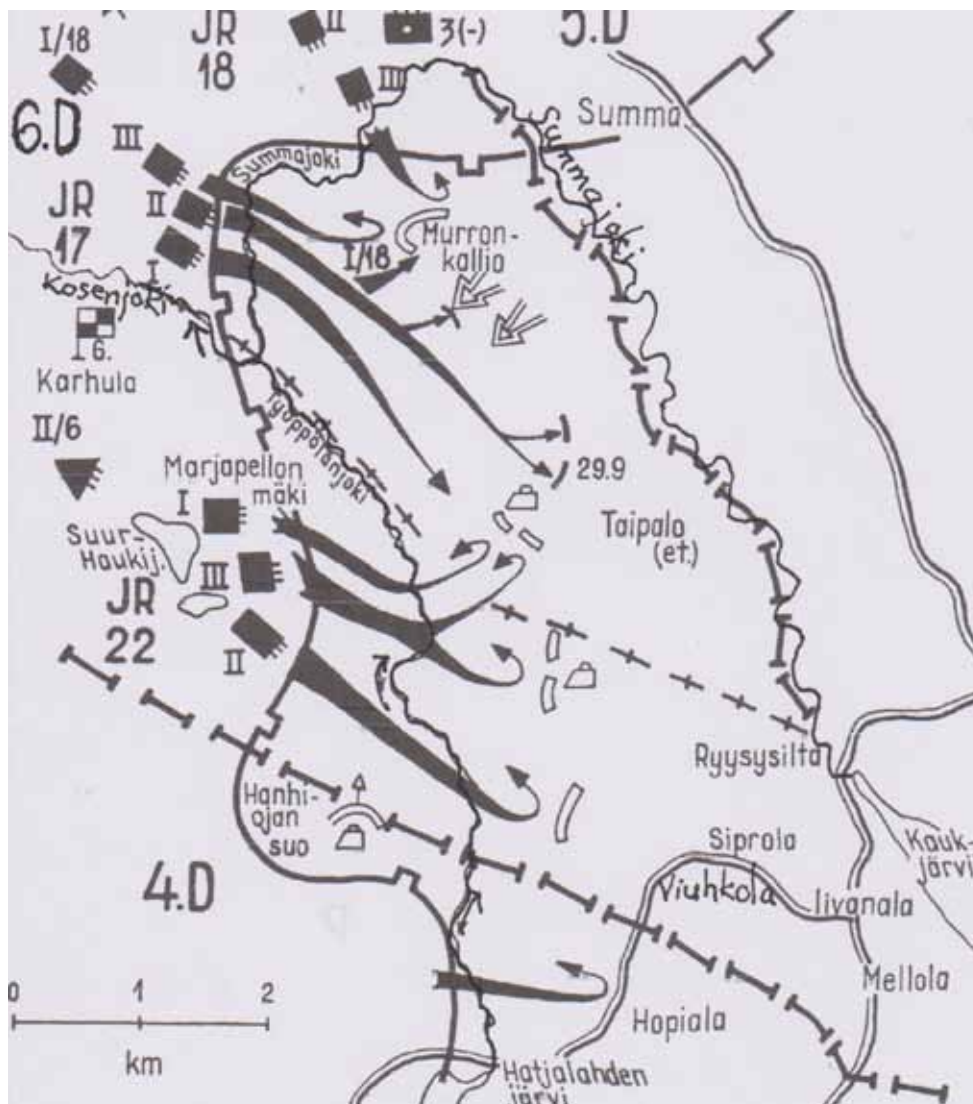
pataljoonan JR 18:sta. Hän suuntasi joukot etelästä Murronkallioita vastaan, mutta vihollisen kiivaassa tulituksessa hyökkäys ei edistynyt, joten se oli keskeytettävä. Työppölänjoelta hyökänneet JR 22:n joukot etenivät kaistallaan kotikyläni Viuhkolan ja naapurikylän Siprolan tuntumaan, mutta Murronkallioiden epäonnistunut valtaus jarrutti niiden etenemistä asetettuun tavoitteeseen. Iltapäivällä koko armeijakunnan hyökkäys keskeytettiin klo 14.30 ja joukot palasivat lähtöasemiinsa. Yhteensä armeijakunnan hyökkäyksessä menetettiin kaatuneina 361 miestä, haavoittuneet ja kadonneet mukaan lukien noin 1300 miestä. JR 17:sta kaatui 153 miestä, heidän joukossaan jo mainitut Viljo Jutila, Rauni Huhtala ja Väinö Mattila.

Armeijakunnan komentajan arvioinnissa mainitaan hyökkäyksen epäonnistumisen syiksi, että vihollinen oli odotettua vahvempi varsinkin Työppölänjoen-Summajoen maastossa, jossa ratkaisun piti tapahtua, lisäksi tykistön viestiyhteyksien pettäminen, epäedullinen sää (pakkanen kiristyi

päivän kuluessa jopa -20 asteeseen), sotakokemusten puute ja puutteelliset valmistelut. Maamme sotahistoriassa hyökkäystä kutsutaan nimellä "hölmön tölmäys".

Vainajat kranaatti-kuopassa

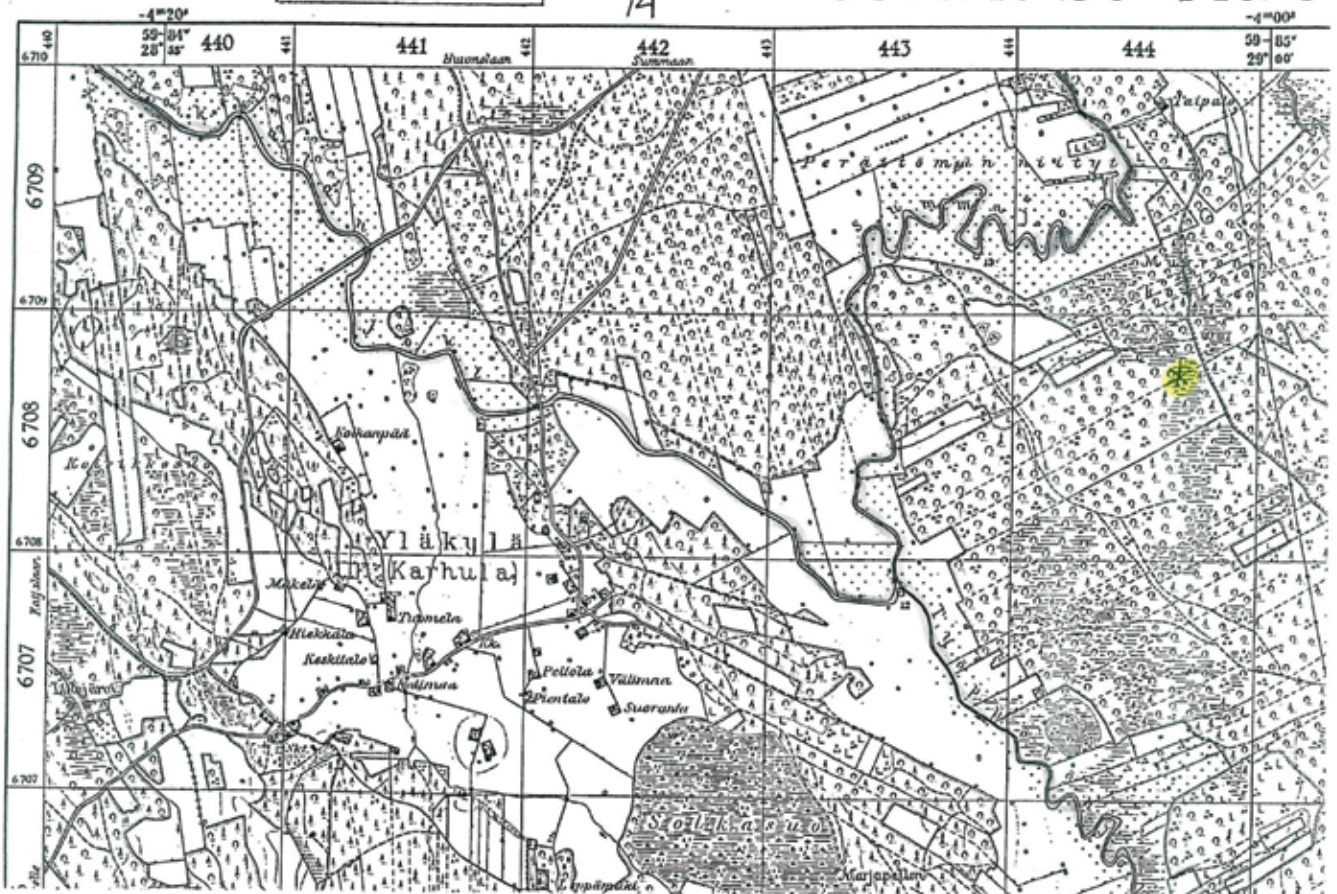
Sotavainajien jäänteet löytyivät vuonna 2011 Summajoen-Työppölänjoen maastosta. Tiedusteltuani Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen toimistosta tarkennettua vainajien löytöpaikkaa, sain sieltä karttamerkin. Hauta näyttää sijainneen JR 17:n toisen pataljoonan hyökkäysuralla Summajoen mutkasta kaakkoon, lähellä Taipalon maantietä. Jäänteet löysi viipurilainen Poisk-niminen etsijäryhmä, jonka johtajana toimi Gennadi Mihajlov. Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen etsi-

Ainoastaan virka-
käyttöä varten.

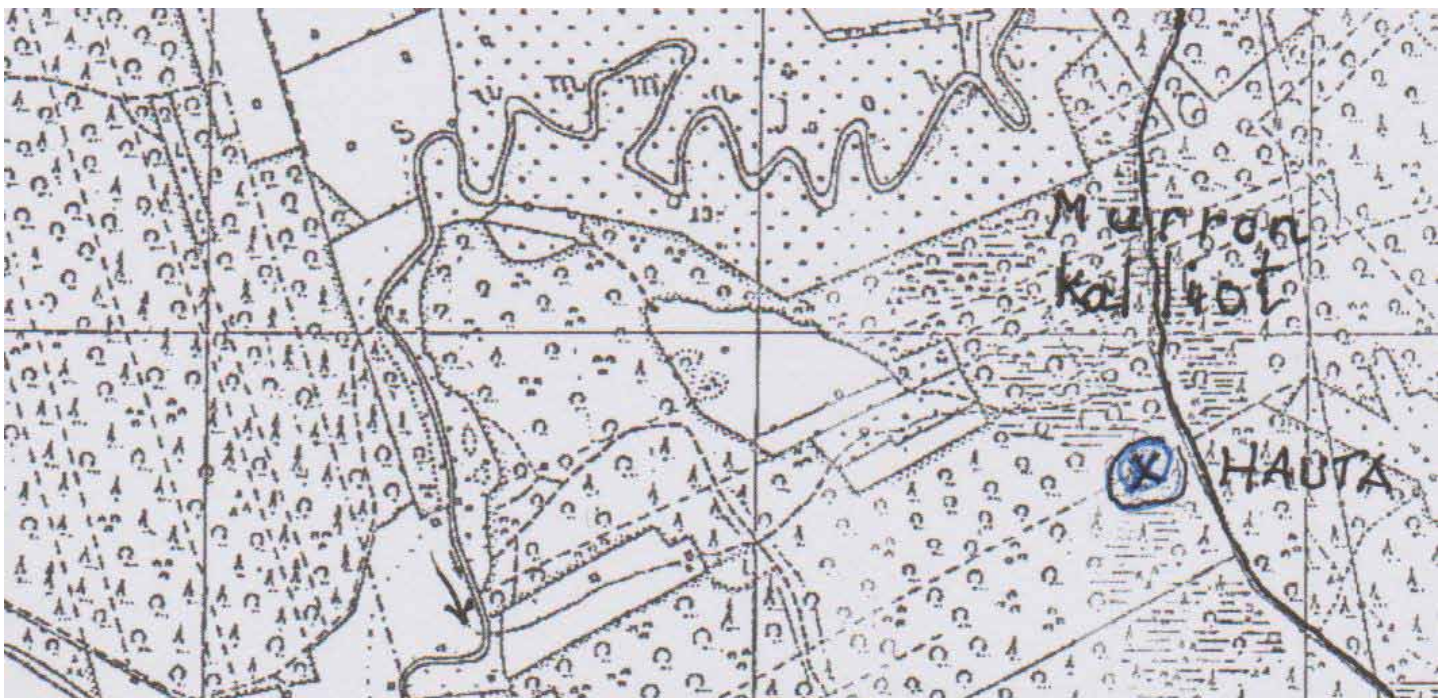
HATJALAHTI
1/4

6 700/10 30° 440/5

järyhmä kävi kesäkuussa 2011 vastaanottamassa jäänteet, jotka olivat löytyneet isosta kranaattikuopasta Murronkallioalueen eteläpuolelta (ks. karttalehti). Haudasta löytyivät kymmenen vainajan jäänteet, joista kahdeksan voitiin tunnistaa löytyneiden tuntolevyjen avulla, lisäksi löytyi runsaasti tavanomaisia suomalaisen sotilaan tun-

nisteita sekä satularepun runkoja. Kentälle jääneiden etsinnät teki mahdolliseksi Suomen ja Venäjän välillä v.1992 allekirjoitettu valtiosopimus. Se mahdollisti myös jäänteiden siirtämisen kotimaan multiin haudattaviksi sekä Venäjän alueella olevien kenttä- ja sankarihautausmaiden kunnostamisen ja hoitamisen.

Hauta-alue Summajoella on ollut venäläisten hallussa jo talvisodan lopun ja Moskovan rauhan v.1940 ajan, joten kaatuneiden hautaus kranaattikuoppaan on tehty muiden kuin suomalaisten toimesta. Asiaan liittyen lainaan FT Pirkko Kanervon tekstiä Johanneksen pitäjän muistelukirjasta "Jäi vain nimi sankarin": "Vaiettu totuus on, että talvisodan kaatuneet päätettiin alun perin haudata taistelupaikkakunnille. Myytti siitä, että suomalaiset olivat ainoa kansa maailmassa, joka toi kaatuneensa kotipitäjien hautausmaalle, syntyi vasta tammikuussa 1940. Silloin annettiin periksi kotirintaman vaatimuksille.

Muistikuvia Taipalosta

Kiinnostuin tutkimaan Lempäälän miesten kohtaloa siksi, että edelläkerrotut sotatapahtumat on käyty lapsuuteni kotiseudulla. Kolmetoista vuotta olin ehtinyt kartuttaa kotiseutuni tunteista, joten kotikylä ja lähiseudut istuivat jo vahvasti maailmankuvassani. Taipalo oli erikoinen kylä: noin kuusi kilometriä pitkä, rinnakkain virtaavien serpentiinimäisten Työppölänjoen ja Summajoen rajaama alue; lopulta joet yhtyivät ja laskivat Kosenjokena (Rokkalanjoki) mereen. Jokien niittyjä lukuunottamatta alue oli metsää, peltotilkku siellä täällä, asukkaina vain puolenkymmentä kotitaloutta. Tämä oli Kuolemajärven pitkänomaisen pitäjän kaulakohta, jokien väli kapeimmillaan noin neljä km. Kotikyläni kyljestä lähtenyt Taipalon maantie halkaisi alueen, se oli tärkeä väylä kuljettaessa lähikylistä sivutilojen metsiin, pelloille ja joenrantaniityille.

Mieluisia muistoja ovat kesäiset heinäpäivät Työppölänjoen niityltä. Haravoitavaa oli paljon, mutta pitkästyttävän työn palkitsi se, kun välillä sai pulahtaa lähellä virtaavassa joessa. Onki- ja uintiretkeni suuntautuivat enemmän Ryysynjoelle, Kaukjärven hiekkaranta ei niinkään houkuttellut.

Taipalontien mutkat tulivat tutuiksi paimenpojan toimessa. Koko alue oli suurta yhteislaidunta, jossa lähikyläin karjaa kävi laitumella. Poikajoukossa seikkailimme joskus Murrnkallioalueelle saakka. Isälläni oli lähellä Mesiaa pieni pelto ja metsäpalsta, siellä kävin apumiehenä monissa töissä. Ja marjastajille Taipalo oli antoisa. Puolukanpoimijat pääsivät nopeasti eroon marjoistaan, kun sesonkiaikana ostajat odottivat jo maantien varressa.

Paikannimiä Taipalon seudulta

Perättömänniityt, Toivo Hietasen tila, Murrnkalliot, Haaroistenniityt, Amerianniityt, Virkin tila, Hannan mökki, Sikkoiraiskoinsuo, Osonsuo, Osoalonmäki, Lapinnenä, Mesia, Kosenjoki eli Rokkalanjoki, Summajoki (alkuosaltaan Ryysynjoki), Työppölänjoki, Karjaportti, Tervahaudanaho.

